

Sunnhetsfokus, bare rygg?

Sunnhetsutvalget blir kritisert for at vårt arbeid stort sett handler om rygg. Astri Indrebø har noen gode punchlines: Vi skal ikke bare avle rygg, vi avler hund! Og Olav Nørgaard har fortalt oss at han kunne redusere ryggproblemet radikalt på to generasjoner hvis han fikk diktatorisk makt og bare avlet på forkalkninger. Men heller ikke Olav Nørgaard har dette som eneste fokus, avl er langsiktig arbeide og ensidig fokus på én ting kan medføre irreversibel skade. Genetisk variasjon trengs!

Og dachsefolket er flinke på de fleste områder! En sjekk på NDFs hjemmeside avspeiler høyt aktivitetsnivå blant medlemmene – drevprøver og nye championater i fleng. Når man ser valpekull avertert på NDFs hjemmeside opplyses det om øyelysingsresultater – det er i skrivende stund (26.jan) 10 kull. Samtlige foreldre er øyelyst uten anmerkning. Flott, dette følger oppdrettere lojalt opp. Så sjekkes ryggstatus for de samme 10 kull, og man får fram et helt annet bilde. Av til sammen 20 foreldre er det kun 9 som har opplysninger om rygg. Kun 3 av 10 kull følger avlsanbefalingene til NDF vedrørende rygg. Kjære dere som synes sunnhetsutvalget er for opptatt av rygg: følg opp NDFs anbefalinger! Da behøver vi ganske enkelt ikke mase mer!

Dachshunden er generelt en riktig sunn og frisk rase, men den har ett svakt punkt: høy risiko for å få skiveprolaps. Dette er de nordiske dachshundklubbene enige om, og med unntak av Sverige registreres antall forkalkede skiver sentralt i de respektive kennelklubbens databaser. Sammenhengen mellom forkalkede skiver og prolaps har vært kjent i over 50 år, likevel tar de fleste norske dachshundoppdrettere ikke hensyn til denne kunnskapen. "Alle" vet om minst en hund uten forkalkninger som har hatt prolaps, "alle" kjenner hunder med mange forkalkninger som ikke har ryggproblemer. Tilsvarende argumenter om røyking og lungekreft hørte jeg for 40 år siden. Alle kjente en tante eller onkel som levde i beste velgående selv om de hadde røyka 60 om dagen i 40 år. Slike utsagn er heldigvis ganske sjelden nå for tiden.

Er du fortsatt i tvil om ryggprogrammet er veien å gå for bedre ryggelse? Da bør du bruke 5 minutter på å studere resultatene som den finske dachshundklubben publiserte i sitt medlemsblad nr1 i 2013 (oversatt fra finsk av Silja Lindh)

Av de 103 röntgadede i "rett" alder (2-3,5år):

K0	totalt 14 taxar	varav 2 (14 %)	hade haft problem
K1-2	totalt 42 taxar	varav 12 (29 %)	hade haft problem
K3-4	totalt 20 taxar	varav 7 (35 %)	hade haft problem
K5 +	totalt 27 taxar	varav 17 (63 %)	hade haft problem

Av de 96 röntgadede i "fel" alder:

K0	totalt 30 taxar	varav 2 (7 %)	hade haft problem
K1-2	totalt 42 taxar	varav 11 (26 %)	hade haft problem
K3-4	totalt 11 taxar	varav 5 (46 %)	hade haft problem
K5 +	totalt 13 taxar	varav 9 (69 %)	hade haft problem

En nærliggende illustrasjon av risiko blir russisk rulett. Vanligvis spilles det med en revolver som har en tønne med plass til flere patroner. Revolveren lades med en patron, deretter spinnes tønna og hanen spennes. En av spillerne setter munningen mot sitt eget hode og trekker av. Hvis tønna har plass til 7 patroner så vil det være 14% sjanse for at hanen treffer en patron, altså ganske lik risiko som en dachshund fri for forkalkninger har for å få problem med rygg. Hvis vi ser på risiko for de hundene som har 5 eller flere forkalkninger så øker risiko til 63% - da blir det som om du spilte rulett med en revolver hvor tønna har plass til 6 patroner og den var ladd med 4 patroner.

Men, selv om dachshunden har et helseproblem med rygg så skal ikke den ene egenskapen få lov til å overskygge

den helhetlige vurdering som oppdrettere alltid skal gjøre. God kynologisk skikk er å avle på den beste halvdel – da får vi en avlsmessig framgang. Slik det er nå avles de fleste kull i blinde med hensyn på risiko for prolaps. Rygg-røntgen er i dag den eneste vitenskapelig dokumenterte metoden vi har for å redusere problemet. Om oppdrettere avler på hunder som ikke er merittert på utstilling eller jakt så blir de ikke tatt seriøst. Jeg håper at rygg-røntgen blir et like selvfølgelig avlskriterium, og at oppdretterne i det minste avstår fra å avle på hunder med sterk grad av forklninger. Oppdrettere som har fulgt rådene for å redusere ryggproblemer, kan ha god samvittighet selv om et prolaps likevel skulle inntreffe. De har gjort det som er mulig å gjøre, og på lang sikt bidratt til en avlsmessig framgang.

Sunnhetsutvalget

Cord1

Sunnhetsutvalget mener at Cord1 er et lite problem i den norske dachshundpopulasjonen og anbefaler ikke lenger rutinemessig bruk av DNA-testen for Cord1. Hunder som har slektskap med populasjonen testen ble utviklet for kan ha noe nytte av testen, i den forståelse at positivt resultat kan være assosiert med større sannsynlighet for at hunden er bærer. Men ut fra de nye forskningsresultatene framgår det at selv ikke her er negativt resultat noen garanti for at hunden ikke bærer sykdomsgenene. Sunnhetsutvalget anbefaler å unngå avl på linjer med defekten.

Mer informasjon finnes i den følgende artikkel om Cord1 av Kristin Wear Prestrud, veterinærkonsulent i NKK:

Tvil rundt gyldigheten av DNA-test for Cord1-PRA

(Kristin Wear Prestrud, veterinærkonsulent i NKK)

I den seinere tida har det kommet fram informasjon gjennom ny forskning som sår tvil rundt DNA-testen for Cord1-PRA (cone-rod dystrophy). Nye prosjekter viser at PRA-sykdommen cord1 opptre delvis uavhengig av den mutasjonen man tester for (RPGRIP1 ins44), noe som gjør at denne mutasjonen ikke kan brukes for med sikkerhet å bestemme arveanlegg for PRA slik vi tidligere trodde. Dette betyr ikke nødvendigvis at DNA-testen er helt verdiløs, men den bør brukes med stor forsiktighet i avlsarbeidet siden den ikke påviser selve mutasjonen som gir PRA. Det er flere muligheter til forklaring på hvorfor cord1 kom opp som sannsynlig mutasjon for PRA.

1. Det kan hende test-mutasjonen ligger svært nært sykdomsmutasjonen, og dermed nedarves sammen med denne i noen populasjoner. Dette gjelder i såfall for den populasjonen som dannet grunnlaget for dokumentasjonen bak DNA-testen, og kan ha «lurt» forskerne til å tro de hadde funnet den eksakte mutasjonen. I såfall kan man se på mutasjonen som en markør (indikasjon) for den egentlige mutasjonen som forårsaker cord1-PRA. Markørtester kan ikke registreres sentralt i DogWeb, fordi de ikke har en 100 % sikker assosiasjon med sykdomsgenet. Kun tester som påviser selve sykdomsgenet kan registreres sentralt i DogWeb.

2. Testmutasjonen kan være en risikofaktor for PRA, slik at den har vært til stede hos en del hunder med cord1-PRA. De hundene i den opprinnelige cord1-studien som utviklet PRA, har da vært blant disse – mens dette ikke nødvendigvis stemmer for andre hunder. I såfall kan cord1 gi noe informasjon, nemlig om en risiko, men gir ikke hele svaret og man veit ikke hvilke andre gener som i såfall er involvert.

Begge disse mulighetene medfører stor usikkerhet rundt bruk av den nåværende cord1-testen i avlsarbeidet, og NKK har følgelig bestemt at sentral registrering av resultater fra denne testen i DogWeb vil opphøre. Vi vil heller ikke lenger anbefale dere å legge for stor vekt på denne DNA-testen i avlsarbeidet. Det er svært vanskelig å vite hvilken vekt man skal legge på et testresultat som kun er en risikofaktor, når man ikke kjenner til hvor mange eller hvilke andre gener som er involvert, og de ulike genes innbyrdes betydning.

Kilder:

Opprinnelig publikasjon av testen/mutasjonen: Miyadera, K, et al: Multiple mechanisms contribute to leakiness of a frameshift mutation in canine cone-rod dystrophy. PLOS ONE, 7, 2012.

Ny publikasjon: Kuznetsova, T, et al: Exclusion of RPGRIP1 ins44 from primary causal association with early-onset cone-rod dystrophy in dogs. Investigative Ophthalmology and Visual Science, 53, 2012.